

МІЖНАРОДНА КОНФЕРЕНЦІЯ З ВИВЧЕННЯ ПЕЧЕРНИХ ПАМ'ЯТОК ДОБИ ПАЛЕОЛІТУ

З 9 по 15 вересня 1997 р. у м. Уфі (Республіка Башкортостан) відбулась Міжнародна конференція, на якій зустрілись дослідники печерного палеоліту Євразії. Крім загальних проблем вивчення пам'яток окремих регіонів, у її роботі важливим був аспект палеолітичного мистецтва і його інтерпретації, а також комплексного дослідження печер як об'єктів культурної та екологічної спадщини. Організаторами конференції стала РАН і, перш за все, Інститут історії матеріальної культури, науки, освіти та адміністративної структури Республіки Башкортостан і Челябінської обл. Росії. У її роботі взяли участь представники Англії, Естонії, Німеччини, Росії, США, України і Фінляндії. При запланованих, згідно добре виданих окремою брошурою російською і англійською мовами програми, 45 доповідей, було заслухано 25 виступів. Важливим додатком стали опубліковані вчасно і якісно матеріали конференції [«Пещерный палеолит Урала». (Уфа, 1997. — 140 с.)], різноманітні буклети, брошури і монографії, а також польова екскурсія, під час якої було надано можливість відвідати Капову та Ігнатівську печери, інші пам'ятки уральського палеоліту. Очевидно, у зв'язку з відсутністю майже половини спеціалістів, доповіді яких були заплановані, замість двох днів пленарних засідань і одного дня роботи секцій, усі виступи відбулись на дводенних пленарних зборах.

На першому пленарному засіданні були заслухані доповіді В. М. Масона, В. С. Щелінського, Т. І. Шербакової, А. А. Синицина, Г. П. Григор'єва, В. І. Юріна (Росія), Г. Босинського (Німеччина) і Л. Г. Мацкевича (Україна). Поряд з інтерпретацією печерних об'єктів і пам'яток під відкритим небом як місць проживання та інтелектуальної діяльності людини, у доповідях було піднесено питання систематики, культурної атрибуції та перспективності вивчення пам'яток печерного палеоліту.

На другому пленарному засіданні у перший день роботи заслухано повідомлення, основним лейтмотивом яких були проблеми вивчення печерних пам'яток Уралу та інших територій. Доповіді виступили П. Є. Нехорошев, С. М. Баранов, В. Г. Котов, Н. Г. Смирнов, Ю. В. Соколов і Ю. Б. Сергієв (Росія), а також Е. Ауто і Л. Ймсколда (Фінляндія) та В. Поїтоколайнен (Естонія). Було повідомлено про кам'яну індустрію пам'яток, число 7 у наскельній творчості, піднято питання заселення Уралу, перспективи спелеологічного та археологічного обстеження печер, ступінь вивчення і стан їх охорони, а також культ ведмеда і значення остеологічних решток на пам'ятках.

У другий день роботи на третьому пленарному засіданні заслухано доповіді О. В. Лозовської і В. М. Лозовського, А. К. Філіпова, А. А. Синицина, В. Г. Котова, А. В. Лоскутова і І. А. Лоскутової (усі — Росія). Було розглянуто проблеми палеолітичного мистецтва, у тому числі знаків у мобільному та монументальному живописі, функції розмальованих плиток, питання міфології, а також перспективи екскурсійної роботи на пам'ятках археології.

На заключному четвертому пленарному засіданні було заслухано доповіді П. Г. Бана (Англія), Г. Босинського (Німеччина), Ю. С. Ляхницького, С. П. Мельникової і Є. П. Шигорця, а також М. Н. Шаламова (усі — Росія). Поряд з інтерпретацією палеолітичного мистецтва, охоплено й аспекти експертної оцінки стану живопису та археоастрономічні дослідження Капової печери. Після доповідей було підбито підсумки роботи, прийнято відповідні постанови і резолюції з метою проведення заходів по збереженню пам'яток археології регіону та їх наукових досліджень і туристичного використання.

Важливою була друга частина конференції — відвідування місцевих музеїв, археологічних пам'яток Башкортостану і Челябінської області. Особливо яскраве враження справила пам'ятка світового значення — Капова печера. Чітка організація дозволила за чотири робочі дні подолати близько 1500 км. Важливими були і значні можливості для обміну й придбання наукової літератури, добре працювали засоби масової інформації — телебачення, радіо, представники різноманітних газет і журналів.

В останній день роботи відбувся Круглий стіл учасників і організаторів конференції за участю урядових структур Республіки Башкортостан. Виявилась і можливість познайомитися з визначними місцями Уфи, кварталом, де під час Другої світової війни містилась АН України, а також діяльністю різноманітних організацій, зокрема Республіканського національно-культурного центру «Кобзар», Союзу українок тощо.

Особливо необхідно відзначити місцевих безпосередніх організаторів конференції і, перш за все, директора Інституту історії, мови і літератури Уфимського наукового центру АН, академіка АН Башкортостану З. Г. Ураксина і наукового співробітника цього ж Інституту В. Г. Котова. Саме завдяки їх чіткій праці та керіваного ними колективу, учасники не мали жодних проблем ні з надходженням наукової інформації на багатьох мовах, ні помешканням, ні харчуванням, ні транспортом. Відмінно працювали численні технічні засоби для показу слайдів, фільмів тощо. Важливим заходом є подальша публікація матеріалів конференції у вигляді монографій та фундаментальних статей у спеціальних томах. Учасниками конференції: академіком АН Туркменістану, директором Інституту історії матеріальної культури В. М. Масоном і завідувачою лабораторією цього ж Інституту Г. Ф. Коробковою був прочитаний цикл лекцій для студентів і викладачів вищих навчальних закладів Башкортостану.

Л. Г. Мацкевич